

OLE KARLSEN

INNLEDNING. ANVISNING

I

I denne boka utropes Cecilie Løveid (f. 1951) til Dronning av Bergen – av poet-kollega Jan Erik Vold. Kanskje det da kan passe å starte denne korte innledningen med et kongedikt? Mange har nemlig stilt seg selv spørsmålene: Når var det egentlig Cecilie Løveid fikk sitt første dikt på trykk? Og i hvilket tidsskrift var det? Herved endelig fasit: Om man ser bort fra dikt i Riddernytt (stensilert organ for Løveids klasse på Dragefjellet skole), så skjedde debuten i november 1967. Publiseringskanal var Kontakt (nr. 6), organ for Elevmållet i Bergen, et av flere tidsskrifter i Bergen som Torgrim Titlestad (senere historieprofessor) var redaktør for i Bergen på 1960-tallet. Løveids debutdikt ble altså skrevet på nynorsk, og når man leser diktet, lyder det unektelig løveidsk:

KONGE

Fem ledd ringar seg kring årstalet 1904.
Det går ein sving. Nokre filmklipp.
Ei dame i nærare Jugend. Ein mann
i ei seng på eit loft. Born som ikkje
har Slottet framfor seg. Slott som ikkje
ser 17. mai.

II

Cecilie Løveids bokdebut med den bemerkelsesverdige *Most* kom i 1972, fem år etter at *Konge* sto på prent. Utover på 1970-tallet fulgte romaner som *Tenk om isen skulle komme* (1974), *Alltid skyer over Askøy* (1976) og hennes mest kjente roman, *Sug* (1979). Tematisk betraktet og med sitt kvinneperspektiv er *Sug* på mange måter en tidstypisk roman, men med sitt eksperimenterende, poetiske og sjangeroverskridende språk skiller den seg skarpt fra samtidens dominerende sosialrealistiske romanform. Problemet med å sjangerkategorisere en del av Løveids verker fra 1970-tallet lar seg enkelt illustrere om man tar en kikk på Per Thomas Andersens *Norsk litteraturhistorie*: I verkoversikten er *Fanget villrose* (1977) plassert som roman, mens *Mørkets muligheter* (1976) er dikt. I selve teksten heter det imidlertid at da diktutvalget *Mykt glass* kom ut i 1999, så hadde hun «på det tidspunktet bare gitt ut én egentlig diktbok, *Fanget villrose* (1977)».

Utover på 1980- og 1990-tallet er Cecilie Løveid vår mest sentrale dramatiker; etter hvert sammen med Jon Fosse da han debuterte som dramatiker i 1993. Hennes dramatiske arbeider er mangfoldige, historisk orienterte og sterkt visuelt preget, holdt i et utforskende, poetisk språk, ofte i dialog med flere av dramatikkenes sjangre og gjerne i samarbeid med andre i performanceforestillinger. Eksempelvis er *Måkespisere* (1983), *Balansedame* (1984), *Barock Friise* (1993) og ikke minst *Maria Q* (1994), *Rhindøtrene* (1996) og *Østerrike* (1998) hovedverk i norsk dramatik.

I 1999 redigerte Steinar Opstad *Mykt glass*, et utvalg av Løveids dikt der også utdrag fra romaner og skuespill inngår. Utvalget er et eklatant uttrykk for Løveids diktart- og sjangeroverskridende arbeidsform og en ouverture til den poetiske raptusen som har kjennetegnet Løveids forfatterskap på 2000-tallet. De fem diktsamlingene *Spilt* (2001), *Gartnerløs* (2007), *Nye ritualer* (2008), *Svartere bunader* (2010) og *Flytterester* (2012) fremstår som nyskapende og særdeles sterke diktbøker. Mens andre poeter dyrker det lange formatet, særlig det roman-messige langdiktet, er Løveids dikt i større grad dikt-samlinger; humorfylte, alvorlige, tradisjonsbevisste, lekne, sanselige og utfordrende diktbøker, samtidsbevisste og historiserende på en og samme tid.

Forfatterskapet så langt oppsummert i grove linjer, slik det sømmer seg for en hjemvendt bergenserinne som har bodd i Oslo og København: en prosa(-lyrisk) raptus på 1970-tallet, en dramatisk raptus fram mot årtusenskiiftet, en lyrisk raptus etter årtusenskiiftet.

III

Artiklene og essayene i denne boka følger i hovedsak forfatterskapskronologien. Imidlertid er det unntak. Jan Erik Volds, Øyvind Bergs og Andreas G. Lombnæs' bidrag er helhetlige og behandler de store linjene i forfatterskapet, og de går gjerne på tvers av de diktart- og sjangerkonstruksjonene som kanskje ikke er så gode leseredskaper i møte med Løveids tekster. Disse tre bidragene danner en ramme i boka sammen med den avsluttende samtalen mellom Cecilie Løveid og Ole Karlsen: «'Litt frekk og beskjeden, aristokratisk løssluppen og fornem'. Utdrag fra en samtale med Cecilie Løveid». I bokas «innerste eske» finner vi først Hadle Oftedal Andersens analyse av «ANEMONEDRAMA», et ti siders langt dikt i den kjente antologien *Åtte fra Bergen* (1969). Christine Hamm og Eva Strøm behandler så 1970-talls-klassikerne *Most* og *Sug*, hvorpå Wenche Larsen, Knut Ove Arntzen og Johannes Holstad Tønder alle skriver om Løveids dramatik, sistnevnte også om diskusjonen som oppsto da juryen som skulle kåre den norske dramakanon etter Ibsen, utelot Løveids dramaer fra sin liste.

Etter artiklene om dramatik følger fem tekster om Løveids sene poesi, forfattet av Gitte Broeng, Ole Karlsen, Hans Kristian Rustad, Eirik Vassenden og Louise Mønster. Før altså Cecilie Løveid selv får slippe til i den avsluttende samtalen.

God les!